

УДК: 528.4:332.3

М. О. Грек

*Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, Україна***ВИЗНАЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У СИСТЕМІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН МІСТ**

Метою статті є визначення стейкхолдерів у системі земельних відносин міст, враховуючи напрями і особливості містобудівного розвитку. У результаті дослідження систематизовані теоретичні положення щодо визначення стейкхолдерів. Запропоновано визначення стейкхолдерів, що взаємодіють у системі земельних відносин міст для забезпечення містобудівного розвитку.

Ключові слова: стейкхолдери, містобудівний розвиток, земельні відносини міст.

Вступ

Земельні відносини, що формуються та реалізуються у міських агломераціях представляють складний і багатоаспектний процес, на який впливають групи стейкхолдерів, що обумовлюють містобудівний розвиток.

У таких умовах особливого значення набуває визначення стейкхолдерів, що взаємодіють у сфері земельних відносин міст і впливають на містобудівну діяльність.

Постановка проблеми

Відсутність єдиних підходів до визначення стейкхолдерів у системі земельних відносин, гальмує розвиток міст, оскільки виникають проблемні питання щодо розробки й прийняття управлінських рішень, забезпечення містобудівного моніторингу, зростання ефективності використання земель.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемам розвитку земельних відносин, застосуванню сучасних технологій, визначенню стейкхолдерів присвячені роботи: Г. Гугінса [1], К. Мамонова [2], Ю. Палехи [3], Р. Фрімена [4], В. Шипуліна [5] та ін.

Поряд з цим, залишаються невирішеними питання щодо визначення стейкхолдерів у системі земельних відносин міст, враховуючі напрями та особливості містобудівного розвитку.

Мета та завдання статті

Метою статті є визначення стейкхолдерів у системі земельних відносин міст, враховуючи напрями і особливості містобудівного розвитку.

У рамках дослідження вирішуються наступні завдання:

– систематизувати теоретичні положення щодо визначення стейкхолдерів;

– сформувати підходи до визначення стейкхолдерів.

Виклад основного матеріалу дослідження

В існуючих наукових розробках відсутні єдині підходи до визначення стейкхолдерів, які функціонують у сфері земельних відносин міст. Аналіз загальних положень щодо визначення стейкхолдерів свідчить про їх важливість у системі корпоративного управління суб'єктами господарювання, що охарактеризовано у Принципах корпоративного управління, розробленими Організацією Економічного Співробітництва й Розвитку (ОЕСР), до якої входять розвинені країни Європи та Америки.

Фахівці Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України характеризують стейкхолдерів як групи зацікавлених осіб, що впливають на формування, розподіл та використання інформаційних потоків.

З позиції функціональних напрямів взаємодії зацікавлених осіб розглядають стейкхолдерів М. Енсен [6], К. Хілл [7], Р. Гудйк [8].

У контексті визначення стейкхолдерів заслуговує на увагу точка зору Р. Фрімена, який характеризує їх як групи осіб, що впливають на діяльність суб'єктів господарювання через призму їх цілей для задоволення своїх інтересів [4].

З позиції корпоративних відносин та особливостей зв'язків між групами зацікавлених осіб розглядає стейкхолдерів директор Центру по корпоративному громадянству Бостонського коледжу Б. Гугінс [1].

Результативні характеристики, які впливають на рівень та особливості взаємодії між різними групами зацікавлених осіб, визначає Д. Кліленд, що впливає на реалізацію проектів, враховуючи інтереси й економічні вигоди стейкхолдерів [9].

У контексті визначення стейкхолдерів заслуговує на увагу точка зору К. Мамонова, який

розглядає їх з позиції комбінування цільових, функціональних, управлінських, інформаційних характеристик, взаємодія яких спрямована на досягнення власних інтересів та інтересів суб'єктів господарювання [2].

Л. Потрашкова розглядає стейкхолдерів через призму:

взаємної вигоди;
прикладання зусиль та трансформацій;
довгострокові напрями взаємодії;
реалізацію рішень;

особливостей обміну знаннями та здійснення спілкування;

ідентифікацію умов, де здійснюються трансформації [10].

При визначенні стейкхолдерів заслуговує на увагу точка зору фахівців Інституту соціальної та етичної звітності Стандарту AA 1000 SES, які характеризують якість взаємодії між групами зацікавлених осіб, враховуючи напрями планування, організації, оцінки, інформування суб'єктів діяльності.

Для визначення стейкхолдерів у системі земельних відносин М. Мартинюк фокусує увагу на особливостях взаємодії між державою, продавцями, власниками землі [11].

Висновки та перспективи подальших розвідок

У результаті дослідження визначені підходи, що характеризують стейкхолдерів:

управлінський: стейкхолдери визначаються як групи зацікавлених осіб, що здійснюють управління та впливають на його результативність, враховуючи особливості функціонування суб'єктів господарювання й власні інтереси;

інформаційний: характеризуються як групи зацікавлених осіб, що впливають на формування, розподіл та використання інформаційних потоків;

функціональний: розглядаються як групи зацікавлених осіб, що функціонують на підприємстві та поза нього, здійснюють вплив на різні сфери його діяльності, враховуючи особливості взаємодії і власні інтереси;

цільовий: визначаються як групи зацікавлених осіб, що формують і досягають цілей, враховуючи власні інтереси та інтереси суб'єктів господарювання;

підхід, що враховує особливості зв'язків між групами зацікавлених осіб: характеризуються як групи зацікавлених осіб, що формують та реалізують зв'язки між собою за рахунок яких здійснюють вплив на функціонування суб'єктів господарювання;

комбінований: визначаються як групи зацікавлених осіб, що здійснюють взаємодію між

собою, враховуючи функціональні, управлінські, інформаційні, правові, інституціональні характеристики для досягнення поставлених цілей, враховуючи збалансовані власні інтереси і інтереси суб'єктів господарювання, які впливають на соціальні, економічні, екологічні напрями діяльності;

комплексний: характеризуються як групи зацікавлених осіб, що функціонують на основі комплексу взаємозалежних функцій (взаємна вигода; прикладання зусиль та трансформацій; реалізації довгострокові напрями взаємодії і відповідні рішення; особливості обміну знаннями та здійснення спілкування; ідентифікація умов, де здійснюються трансформації), забезпечують відповідний рівень якості взаємодії, реалізуючи напрями планування, організації, оцінки, інформування суб'єктів господарювання.

Запропоновано авторське визначення стейкхолдерів, що взаємодіють в системі земельних відносин міст і забезпечують містобудівний розвиток, які характеризуються як групи зацікавлених осіб, що впливають на функціонування та управління суб'єктів земельних відносин, враховують нормативно-правове, просторове, аналітичне, інфраструктурне забезпечення та особливості трансформацій в економічній, соціальній, екологічній сферах для досягнення цілей містобудівної діяльності шляхом реалізації довгострокових напрямів використання земель і потенційних можливостей міст, обміну інформаційними потоками.

Література

1. Googins, B. *Beyond Good Company. Next Generation Corporate Citizenship* / B. Googins, P. H. Mirvis, S. A. Rochlin – Boston: Palgrave Macmillan, 2008. – 288 p.
2. Мамонов, К. А. *Стейкхолдери в системі вартісно-орієнтованого управління капіталом бренду будівельних компаній [Текст]* // *Економіка і регіон: Науковий вісник Полтавського національного університету імені Юрія Кондратюка*. – 2011. – №30-С (спеціальний випуск). – С. 256 – 261.
3. Палеха, Ю. Н. *Применение ГИС-технологий в градостроительных проектах на государственном и региональном уровнях [Текст]* // *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И.Вернадского. География*. – 2012. – 25 (64). №1 – С. 155-166.
4. Freeman, R. E. *Stakeholder Theory. The state of the art. [Електронний ресурс]* / R. E. Freeman, J. S. Harrison, A. C. Wicks, B. L. Parmar, S. de Colle. – Режим доступу: <http://books.google.com>.
5. *Основные принципы геоинформационных систем: учебн. пособие [Текст]* / Шипулин В. Д.; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Х.: ХНАГХ, 2010. – 337 с.
6. Jensen, M.C. *Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs, and Ownership Structure* // *Journal of Financial Economics*. – 1976. – № 3. – PP. 305 – 360.

7. Hill, C. Stakeholder-Agency Theory // *Journal of Management Studies*. - 1992. - № 2. PP. 131 - 154.
8. Goodijk, R. Corporate governance and stakeholder management // *The ING. CORPORATE OWNERSHIP & CONTROL*. – 2003. - Volume 1, Issue 1. - PP. 159-167.
9. Клилэнд, Д. Управление заинтересованными сторонами в проекте / Д. Клилэнд // *Управление проектами*. – М.: Путер, 2004. – 463 с.
10. Потрашкова, Л. В. Влияние партнерских отношений на потенциал предприятия // *Механизм регулювання економіки*. – 2008. - № 4. Т. 1. – С. 188 – 193.
11. Мартинюк, М. Ринок землі в Україні: три можливі моделі запуску та їх наслідки. [Електронний ресурс] / М. Мартинюк. – Режим доступу: <http://kirovohradska.land.gov.ua/rynok-zemli-v-ukraini-try-mozhlyvi-modeli-zapusku-ta-ikh-naslidky-stattia-maksyma-martyniuka-u-hazeti-dzerkalo-tyzhnia/>.
5. Shipulin, V. D. (2010) *Basic Principles of Geographic Information Systems*. O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. 337.
6. Jensen, M. C. Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs, and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*. № 3. 305 - 360.
7. Hill, C. (1992). Stakeholder-Agency Theory. *Journal of Management Studies*. № 2. 131 - 154.
8. Goodijk, R. (2003). Corporate governance and stakeholder management. *The ING. CORPORATE OWNERSHIP & CONTROL*. № 1. 159 - 167.
9. Kliland, D. (2004). *Managing Stakeholders in the Project*. Peter. 463.
10. Potrashkova, L. V. (2008). Influence of partner relations on enterprise. *Mechanism of regular economy*. № 4, T. 1. 188 – 193.
11. Martyniuk, M. Land market in Ukraine: Three possible models and their implications launch. [www.kirovohradska.land.gov.ua/rynok-zemli-v-ukraini-try-mozhlyvi-modeli-zapusku-ta-ikh-naslidky-stattia-maksyma-martyniuka-u-hazeti-dzerkalo-tyzhnia/](http://kirovohradska.land.gov.ua/rynok-zemli-v-ukraini-try-mozhlyvi-modeli-zapusku-ta-ikh-naslidky-stattia-maksyma-martyniuka-u-hazeti-dzerkalo-tyzhnia/). Retrieved from <http://kirovohradska.land.gov.ua/rynok-zemli-v-ukraini-try-mozhlyvi-modeli-zapusku-ta-ikh-naslidky-stattia-maksyma-martyniuka-u-hazeti-dzerkalo-tyzhnia/>.

References

1. Googins, B., Mirvis, P. H., Rochlin, Beyond S. A. (2008). *Good Company. Next Generation Corporate Citizenship* Palgrave Macmillan, 288.
2. Mamonov, K. A. (2011). Stakeholders system of value-oriented brand management of capital construction companies. *Business and Location: Scientific Bulletin of Poltava National University Yuri Kondratyuk*. №30-C (special edition). 256, 261.
3. Palekha, Y. N., Oleshchenko, A. V., Solomaha, I. V. (2012). Application of GIS technology in urban development projects at the national and regional levels. *Scientific notes of Taurida National University. Vernadsky. Geography*, 1. 155-166.
4. Freeman, R. E., Harrison, J. S., Wicks, A. C., Parmar, B. L., de Colle, S. Stakeholder Theory. The state of the art. [www.books.google.com](http://books.google.com). Retrieved from <http://books.google.com>.

Рецензент: д-р економ. наук, проф. К.А. Мамонов, Харківський національний університет міського господарства ім. О.М.Бекетова, Україна

Автор: ГРЕК Марія Олександрівна
здобувач кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail - kostia_mamonov@mail.ru

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СТЕЙКХОЛДЕРОВ В СИСТЕМЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ ГОРОДОВ

М.О. Грек

Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А.Н. Бекетова, Украина

Целью статьи является определение стейкхолдеров в системе земельных отношений городов, учитывая направления и особенности градостроительного развития. В результате исследования систематизированы теоретические положения по определению стейкхолдеров. Предложено определение стейкхолдеров, взаимодействующих в системе земельных отношений городов для обеспечения градостроительного развития.

Ключевые слова: стейкхолдеры, градостроительное развитие, земельные отношения городов.

DETERMINATION OF STEAKHOLDERS IN THE SYSTEM OF LAND RELATIONS OF CITIES

M. Grek

O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The purpose of the article is to determine the stakeholders in the system of land relations of cities, taking into account the directions and features of urban development.

As a result of the research, the theoretical provisions on the definition of stakeholders are systematized.

The definition of stakeholders interacting in the system of land relations of cities to ensure urban development.

Approaches to the definition of stakeholders are defined: management, information, functional, target, approach, which takes into account the peculiarities of the relations between groups of stakeholders, combined, integrated.

The author's definition of stakeholders interacting in the system of urban land relations and providing urban development is proposed, which are characterized as groups of stakeholders that affect the functioning and management of the subjects of land relations, take into account the normative, legal, spatial, analytical, infrastructural support and features of transformations in the economic, social, Environmental spheres to achieve the objectives of urban development through the implementation of long-term Directions of land use and the potential of cities, the exchange of information flows.

Keywords: *stakeholders, urban development, land relations of cities.*